

Oliver Jens SCHMITT

Skanderbeg

Noul Alexandru
al Balcanilor

Traducere din limba germană
de Rudolf Gräf

POLIROM
2023

Cuprins

<i>Cuvânt-înainte la ediția în limba română</i>	7
Introducere	11
Din atelierul istoricului	15
Observații asupra conceptului de grupuri lingvistice și de spații, precum și asupra numelor de persoane și de locuri	24
Concordanța toponimelor	28
Noul Alexandru	31
I. Bărbatul din Dibra	35
Vremuri în schimbare	35
Laudă originii	41
Primii ani	50
Cruciada Ungariei și revolta popoarelor	58
Ocazii pierdute	67
O faimă plătită scump	76
II. Anatomia unei revolte	85
Carisma	85
Stăpânire și loialitate	92
Legături de sânge	102
Banii	104
Spațiul	112
Rivalii	121
Dușmanii din munți	127
Trădarea	134
Doi sultani	141
Comandanții militari din regiunile de graniță, renegații, popoarele ortodoxe auxiliare: adversarii otomani din Balcani ai lui Skanderbeg	148
Războiul	154
III. Un erou al Renașterii	167
Vasal al Regatului Neapole	167
Călătoria în Italia	181

Credința	192
Cruciada noului Alexandru	198
IV. Războiul total	209
Înainte furtunii	209
Anul fatal albanez	216
Ororile devastărilor	219
La mâna marilor puteri	222
Ultima victorie a lui Skanderbeg	229
Epuizarea și moartea	230
V. <i>Fama perennis</i>	237
Postum	237
Aducere-aminte, uitare, reamintire	243
O revoltă și conducătorul ei – încercare de interpretare	259
<i>Note</i>	275
<i>Bibliografie</i>	349
<i>Index</i>	369

Vestea a ajuns la Neapole în 7 august⁵⁴, înfrângerea a fost pusă pe seama atacului surpriză și a forței călăreților otomani. La fel ca și vestea înfrângerii, informația că otomanii ar fi înaintat până la mare a stârnit tot atât de multă îngrijorare la curte: „Din acel loc se poate ajunge într-o singură noapte în Italia, în portul Brindisi [...] Toată ziua turcii strigă în gura mare că își doresc să ajungă la Brindisi. Iar dacă flota turcilor, care navighează spre Rhodos, ar veni repede pentru traversarea spre Brindisi și s-ar uni cu această oaste, atunci ar fi vai și-amar de întreaga Italie”, îi scria Alberico Maletta ducelui său⁵⁵. Previziunile diplomatului erau în concordanță cu cele ale regelui. Monarhul a fost atât de preocupat de această înfrângere neașteptată, încât pe 22 august i-a scris lui Maletta, confidentul său, despre două minuni care ar fi avut loc după bătălie:

Deși au murit mulți creștini, se spune că au fost omorâți mult mai mulți otomani; iar la locul bătăliei, acolo unde trupurile creștinilor zăceau alături de cele ale turcilor, s-au putut observa pe timp de noapte raze de lumină și străluciri care veneau de la stele și care luminau doar corpurile creștinilor, dar nu și pe cele ale turcilor. A doua minune: când turcii au vrut să îngroape morții, au găsit trupurile otomane aflate în descompunere, iar altele mâncate de lupi și de alte animale, în timp ce trupurile creștinilor erau neatînse și nu miroseau; când turcii au descoperit acest lucru, l-au pus pe seama vrăjitorilor creștinilor. Regele confirmă adevărul celor relatate, spunând că a primit informațiile de la persoane demne de încredere⁵⁶.

În Neapole, celor căzuți li s-a atribuit o aură de martiri. Totuși, Alfons al V-lea nu s-a lăsat copleșit de această înfrângere, fiind mai hotărât să-i combată pe otomani în partea de est a Mării Adriatice, pentru a-și proteja regatul. La doar o lună de la această bătălie, Maletta relatează despre o nouă întrevedere cu regele, în care acesta își prezenta strategia; atacul asupra cetății Berat urma să deschidă drumul către Valona, extinzând astfel zona de influență napolitană până la 50 de mile de Corfu⁵⁷. Cu alte cuvinte, Alfons al V-lea se vedea în război în egală măsură cu otomanii și cu venețienii. Nu este de mirare că aceștia au brutalizat un sol al regelui, care dorea să ridice stindardul aragonez în teritoriul lui Zenebishi⁵⁸. Alfons, la rândul său, bănuia Signoria: „dacă el [regele] dorește să intervină în Albania, atunci se va ajunge la ceartă între rege și venețieni, pentru că aceștia nu-și doreau ca regele să aibă un cuvânt de spus în Albania, ci mai degrabă să o predea în mâinile turcilor”⁵⁹.

Planificata ofensivă aragoneză din martie 1455 s-a desfășurat pe fondul disputelor interne italiene, care deveneau de la o lună la alta tot mai intense. Alfons al V-lea și-a exprimat dorința în data de 26 august 1455, în cadrul unei fastuoase ceremonii desfășurate în prezența curții sale și a unei mase de câteva mii de oameni, de a ridica crucea „pentru apărarea și renașterea credinței sfinte”; „gândul său s-a întărit și s-a înmulțit”, conform spuselor lui Maletta, „pentru că el a recunoscut marea și puternica presiune a turcilor perfizi și pentru că noi, în această perioadă dezastruoasă, am pierdut, spre marea noastră deznădejde și rușine, Biserica de Răsărit”⁶⁰. Politica reală s-a dovedit mai puțin pompoasă: Veneția și-a asigurat sprijinul lui Ștefan Crnojević, ale cărui trupe de oieri slavi și albanezi s-au reunit la Vranjina, lângă lacul Scutari, la 6 septembrie 1455, jurând credință Republicii⁶¹. De asemenea, impresionat de bătălia de la Berat, Ștefan Vukčić s-a grăbit să se desprindă de Neapole și să încheie un pact cu Veneția⁶².

Astfel, în zona de nord, Zeta și Herțegovina erau în mâna venețienilor, în timp ce Albania Centrală, slăbită, dar și teritoriile stăpânite de familia Zenebishi în sud au rămas mai departe de partea napolitanilor. Întreaga regiune de sud-est a Mării Adriatice se afla astfel sub influența nemijlocită a politicii italiene; toți nobilii de seamă au depus jurăminte de vasalitate.

Între timp, Alfons al V-lea a luat în calcul o călătorie în Peninsula Iberică, pentru a căuta acolo ajutoare. În 10 octombrie 1455 și-a anunțat planurile în instrucțiunile pentru ambasadorul său la regele Portugaliei⁶³: intenția lui de a întreprinde o cruciadă ar fi asigurată în special de punctele sale de sprijin, „unele cetăți și teritorii pe care le stăpânește în Albania”. Aceste posesiuni au fost extinse în toamna anului 1455, și anume prin atacurile vasalului său Skanderbeg asupra teritoriilor venețiene; Kastrioti a preluat o cetate – fără nume – a unui vasal venețian⁶⁴. Veneția a răspuns, însărcinându-l în toamna anului 1455 pe arhiepiscopul de Durazzo să-i incite pe generalii otomani de la graniță împotriva lui Skanderbeg⁶⁵. În același timp, Signoria a închis porțile orașului-port pentru refugiații albanezi: „Pe mulți creștini care s-au refugiat spre Durazzo venețienii nu au vrut să-i lase să intre, iar turcii îi prindeau până aproape de porțile orașului”. Toate planurile regelui nu aveau de fapt nicio influență asupra marșului otomanilor, care au ocupat țara lipsită de apărare a familiei Thopia și au ajuns până la câteva mile de orașul napolitan Krujë. Skanderbeg a fost nevoit să-i alunge pe mulți locuitori ai cetății, temându-se de trădare; totodată, el l-a rugat pe rege să-i pună la dispoziție urgent circa 500 de mercenari⁶⁶.

În a doua jumătate a lunii octombrie, otomanii au mai pornit o campanie împotriva lui Skanderbeg, „care s-a refugiat total epuizat în munți”⁶⁷. Însă Kastrioti și-a dovedit din nou rezistența: în prima zi din 1456, papa a primit o scrisoare în care se vorbea despre pierderile grele suferite de otomani în lupta contra lui Skanderbeg⁶⁸.

Având în vedere iminenta prăbușire a viceregalului său albanez, Alfons al V-lea probabil se temea că tabăra vasalilor săi se poate destrăma prin trecerea lor de partea otomanilor sau a Veneției. Regelui i s-au confirmat temerile în primăvara anului 1456, când Arianiti Comnenus, dezamăgit, a trecut de partea Veneției, iar cei din familia Thopia au fugit la Durazzo. La cumpăna dintre anii 1455 și 1456 s-au destrămat și ultimele rămășițe ale Kuvendului. Familiile nobile erau învinse și slăbite, căutând ajutor la inamicii lui Skanderbeg. Kastrioti ajunsese iar în situația din 1450: era singur. Speranța de ajutor nu avea decât din partea Regatului Neapole. Recunoștința sa față de Alfons al V-lea a crescut din nou atunci când, aflându-se în mare primejdie, a primit iarăși ajutor din sudul Italiei. Regele s-a gândit ca în iarna 1455-1456 să-l trimită în Albania pe contele Giacomo Piccinino, unul dintre cei mai renumiți condotieri din acea vreme. Planul avea și o intenție ascunsă, deoarece Piccinino devenise incomod pentru mulți principii italieni, care s-ar fi bucurat în cazul în care contele și-ar fi găsit moartea pe acel primejdios câmp de luptă din Albania⁶⁹. Piccinino era însă mult prea înțelept pentru a se lăsa îndepărtat din Italia.

Regele l-a sprijinit pe Skanderbeg în iarna 1455-1456 și în încercarea acestuia de a găsi ajutor la curțile europene de la nord de Alpi; ducelui Filip cel Bun, a cărui disponibilitate pentru o cruciadă era foarte cunoscută, dar nu putea fi pusă în practică de teama vecinului francez, Skanderbeg i-a oferit, prin solul său Pavel Gasulus, șase prizonieri

otomani, care la primirea delegației la Lille, în 15 mai 1456, au lăsat o impresie puternică. Trimisul lui Skanderbeg – și a despotului sârb, „dispot de Roussie, duc d’Albani” – a fost primit cu mare cinste; Jean, „bâtard de Roisin”, l-a condus prin țară: Gasulus s-a întors în Albania prin Milano, unde i-a fost prezentat ducelui Francesco Sforza⁷⁰. Ducele nu a putut să ofere ajutor propriu-zis, însă vestea despre războiul antiotoman al lui Skanderbeg a ajuns la cea mai luxoasă curte a Europei medievale târzii. Kastrioti acționa tot cu sprijinul diplomatic al lui Alfons al V-lea când, în iunie 1456, l-a trimis pe Francesco Maramonte ca sol la curtea ducelui de Milano Francesco Sforza, căruia i-a relatat despre „situația gravă din teritoriile sale [ale lui Skanderbeg] și despre dificultățile sale din cauza turcilor”⁷¹. Acest renumit general și-a arătat într-adevăr aprecierea față de Skanderbeg, dar l-a îndrumat pe „contele de Krujë, stăpânul Albaniei și căpitanul general” al regelui Neapolelui, să caute sprijin financiar la Neapole și la papă⁷². Asemenea Burgundiei, nici bogatul Milano nu s-a amestecat în conflictele balcanice. Skanderbeg nu s-a dat însă bătut și a folosit oportunitatea alianței prin căsătorie a caselor Aragón și Sforza pentru a trimite o scrisoare de felicitare, ce a fost redactată în Krujë la 18 iulie 1456. Ducelui i-a trimis în dar un cal de rasă care tocmai fusese capturat în regiunile otomane⁷³. Cu siguranță domnul albanez spera că în urma alianței dintre cele două dinastii vor fi trimise și mai multe ajutoare peste Marea Adriatică. Prin intermediul regelui de Neapole, Kastrioti avea acum strânse legături personale, solii și schimb de scrisori cu principii importanți din Apus, acesta fiind un succes diplomatic important, dacă ne gândim la grelele insuccese anterioare. Acest lucru nu ar fi fost posibil fără sprijinul monarhului.

Aceste amabilități diplomatice au avut loc într-un an care părea să reprezinte o nouă piatră de hotar pe drumul aparent fără stavilă al sultanului. După ce întreaga vale situată între Vardar și Morava a intrat în posesia sa, lui Mahomed al II-lea îi mai lipsea doar Belgradul pentru a controla în totalitate vechiul drum militar de la Dunăre la Salonic, ce constituia coloana vertebrală a oricărei stăpâniri asupra întregii zone a Balcanilor. În primăvara anului 1456, a pornit cu o mare armată spre nord. Pentru apărarea Belgradului s-a pregătit Ioan de Hunedoara, a cărui armată mult mai puțin numeroasă a fost întărită cu mulți voluntari și cu cruciații veniți în special din Imperiul German. Călugarul Giovanni di Capistrano i-a încurajat pe apărători. Cardinalul Juan Carvajal, legat al papei în Balcani, l-a ajutat după puteri. În 14 iulie 1456 s-a ajuns la bătălia decisivă, care s-a purtat cu o violență ieșită din comun, sfârșindu-se cu o grea înfrângere a sultanului. Însă și tabăra creștină număra foarte mulți morți pe câmpul de luptă, dar mai ales din cauza ciumei care a izbucnit la scurt timp după aceea și căreia i-au căzut victimă, la 11 august, Ioan de Hunedoara, precum și călugărul di Capistrano, la 23 octombrie. Deși papa Calixt al III-lea a dispus să se tragă clopotele în întreaga Romă și i-a invitat pe principii creștini să-și unească forțele pentru a-l izgoni pe sultan definitiv din Europa, Apusul s-a mulțumit să respire ușurat și să savureze izbânda de la îndepărtata Dunăre⁷⁴.

Moartea lui Ioan de Hunedoara l-a lăsat pe Skanderbeg fără cel mai bun aliat din regiunea Balcanilor, omul cu care a încheiat în anii 1443 și 1448 mari alianțe ofensive împotriva sultanului. Când în 1456 a decedat și Gheorghe Branković, despotul maleabil și totodată greu încercat al Serbiei, Mahomed al II-lea a avut motive de a

jubila: cele mai puternice personalități din sud-estul Europei, cu excepția lui Skanderbeg, nu mai trăiau.

Totuși, înainte ca moartea să-și ceară tributul în rândul principilor din Balcani, o nouă concentrare a trupelor otomane departe de partea de vest a Balcanilor răsculați i-a mai oferit lui Kastrioti o posibilitate extraordinară de a pătrunde în valea Vardarului sau în sudul Albaniei și de a-i lovi pe turci. Dar ce a făcut Skanderbeg în acel an 1456? A ratat această șansă, pierzându-se în conflicte mărunte, prins în jocul puterilor italiene. O simplă privire asupra detaliilor încâlcite ne va arăta în egală măsură limitele de acțiune ale lui Skanderbeg și dependența acestuia față de Neapole.

În mai el a întâmpinat 1.000 de călăreți napolitani și 50 de cruciați francezi veniți peste Marea Adriatică; la 8 mai au sosit la Krujë alte întăriri ale Neapolelui⁷⁵. Dar încă din aprilie a început să circule un zvon care trebuia să zădărnicească toate planurile de atac: Ștefan Vukčić din Herțegovina, presat de Mahomed al II-lea, se îndrepta în fruntea a 20.000 de oameni, cu precădere otomani, împotriva lui Skanderbeg⁷⁶. Departe, spre nord, la Buda, cardinalul Carvajal încă spera că în mai Skanderbeg va iniția un atac de despresurare, ajutat fiind de cruciații care ar sosi în număr mare în Albania⁷⁷. Dar în loc să întreprindă un atac rapid asupra otomanilor, Skanderbeg cade în plasa întinsă de intrigile napolitano-venețiene. Disputa între cele două puteri italiene se intensificase și în teritoriile balcanice mai mult ca oricând.

În timp ce Veneția i-a atras pe Arianiti și pe Thopia de partea sa, în mai Alfons al V-lea l-a câștigat ca aliat pe Petre Span, al cărui mic domeniu se întindea în munți, la est de Drivasto. Și acesta și-a continuat, sub protecția Regatului Neapole, micile lupte împotriva supușilor venețieni⁷⁸. În sudul extrem, regele și-a întărit relațiile de vasalitate cu cei din familia Zenebishi, pe care i-a recomandat lui Skanderbeg în mod deosebit (august 1456)⁷⁹. În data de 19 iunie 1456, regele l-a îmbărbătat pe „dragul său căpitan și consilier” Skanderbeg să folosească trupele trimise de el „în slujba Dumnezeului nostru și împotriva dușmanilor”⁸⁰. Au urmat unele succese, precum și o victorie asupra lui Moise din Dibra, care s-a întors apoi curând în tabăra insurgenților (aprilie 1456)⁸¹. Pe de altă parte, generalul otoman Evrenosoglu Ali a distrus una dintre cele două cetăți noi de pe țărm ale lui Kastrioti. În felul acesta, Alfons al V-lea s-a văzut nevoit să reorganizeze structurile de comandă ale administrației sale din Albania; pe lângă viceregele d’Ortafà a apărut, în calitate de împuternicit special, și călugărul Ioan Claver (19 iunie 1456), care însă a încetat din viață câteva luni mai târziu⁸². Astfel că armata a bătut pasul pe loc. Răspunzător pentru această situație se pare că a fost Ștefan Vukčić, care în numele sultanului „a iscat mari tulburări în Albania, spre folosul turcilor; îndemnându-i și încurajându-i pe toți să i se alăture împăratului turc, deoarece este cel mai puternic domn din lume”⁸³. Fapt este că trecerile din rândurile mării nobilimi în tabăra turcilor l-au slăbit pe Skanderbeg, ale cărui înfrângeri încă nu au fost uitate și care nu obținuse nicio victorie mare pentru a le neutraliza.

În loc să pornească război împotriva otomanilor, Alfons al V-lea și-a atras sateliții din Balcani într-un război împotriva Veneției. Pentru că Signoria i-a refuzat domnului albanez plata dării anuale, acesta a atacat teritoriile venețiene (august 1456)⁸⁴; în același timp, cei din familia Zenebishi au atacat cetatea venețiană Butrint, situată în dreptul insulei Corfu (noiembrie 1456)⁸⁵. Venețienii au răspuns la aceste atacuri și au ocupat

coasta înaltă din Himarë⁸⁶. Când a cerut de la Republica Sfântului Marcu dreptul de a traversa nordul Albaniei, Skanderbeg s-a lovit de un refuz; din răzbunare, Kastrioti a devastat Durazzo și Scutari; la rândul ei, Signoria și-a luat dreptul de a ataca cetatea napolitană Krujë⁸⁷. În toiul acestor mici bătălii s-a ivit vestea că Lekë Dukagjin a atacat cetatea venețiană Danjë. Acest atac i-a trezit la realitate pe adversarii creștini. Abatele Pelini din Rotezo a folosit momentul, mediind încă din noiembrie 1456 un armistițiu între Veneția și Skanderbeg⁸⁸, care a încercat totuși cu disperare să-i atace pe otomani⁸⁹.

În condițiile unui an de campanii încheiate lamentabil, celor câteva succese în luptele de gherilă obținute de cei din familia Zenebishi în sud li s-a acordat o asemenea importanță, încât papa Calixt al III-lea i-a lăudat peste măsură, numindu-i chiar atleți ai lui Christos, și i-a încurajat să reziste în continuare⁹⁰. Papa a trimis o flotă spre est, însă fără rezultate deosebite. Încă o dată, insurgenții s-au putut bucura de iarnă și de încetarea luptelor. Skanderbeg spera că în ciuda celor două eșecuri, Alfons al V-lea îl va sprijini și a treia oară cu un corp expediționar. În ianuarie 1457, solul său se afla împreună cu mulți alți diplomați, „din diferite părți ale Greciei și chiar ale despotatului”⁹¹, la Sansevero, acolo unde, după o partidă de vânătoare, regele a organizat un ospăț mareț într-un pavilion⁹². În 23 ianuarie, solul milanez a purtat discuții cu emisarul lui Skanderbeg, al cărui stăpân tocmai ținuse piept unui puternic atac otoman. „El mi-a spus că Majestatea Sa regele i-ar fi promis să trimită până la sfârșitul anului un număr de 1.000 de călăreți și 1.000 de pedestrași [...], însă cred că toate acestea sunt doar vorbe”⁹³. Diplomatul nu s-a înșelat. Alfons i-a permis lui Skanderbeg în 11 martie 1457 doar exportul de cereale din Apulia, iar în 19 aprilie a emis un document care oferea privilegiul orașului Krujë, în care însă Kastrioti nu era menționat nici măcar într-un cuvânt⁹⁴.

În orice caz, relația lui Skanderbeg cu Veneția s-a îmbunătățit. Aceasta, desigur, nu-i oferea sprijin împotriva otomanilor, ci mai degrabă avea nevoie de Skanderbeg împotriva lui Lekë Dukagjin. Venețienii pregăteau totodată un atac împotriva celor din familia Zenebishi, vasalii lui Alfons al V-lea în sud⁹⁵. Astfel, primăvara lui 1457 anunța un nou an dominat de lupte interne în Albania. Din nou, trădarea plutea în aer: Hamza Kastrioti fugise în tabăra sultanului; Gheorghe Stres Balšić a fost surprins participând la o conspirație și deportat în sudul Italiei⁹⁶.

Papa Calixt al III-lea îndemna din nou la luptă împotriva otomanilor; el i-a scris herțogului bosniac, a ordonat plata banilor depuși în Ragusa destinați cruciadei și i-a trimis pe franciscani în munții Albaniei⁹⁷. Însă nu a fost capabil să împiedice războiul din nordul Albaniei dintre Veneția și Dukagjin să ia amploare. Mahomed al II-lea, care în 1457 se odihnise, a profitat de ocazie și a ordonat un atac masiv asupra lui Skanderbeg. Campania a fost condusă tot de un trădător, vărul lui Skanderbeg, Hamza Kastrioti, și de Ishak-Pașa⁹⁸. În fața acestei desfășurări masive de forțe, lui Skanderbeg nu i-a mai rămas altă posibilitate decât să se retragă în cetăți și în munți; dinspre Neapole nu a venit niciun fel de ajutor. Bila kamin a primit-o pe soția lui Skanderbeg⁹⁹; în acest timp otomanii, pornind de la Ohrida, au înaintat prin Dibra de Sus înspre marele sat Rahovnik (astăzi numit Debar/Dibra). Nimeni nu a opus rezistență, ei înaintând prin ținuturi părăsite, deoarece Skanderbeg s-a deplasat în zona Alessio, probabil în cetatea sa Rodoni¹⁰⁰.

„El a fost părăsit de toți căpitani săi, care au trecut de partea turcilor.”¹⁰¹ Din acest motiv a renunțat fără luptă la Dibra și la Mati. Otomanii au invadat aceste teritorii și au înaintat până în centrele puterii lui Skanderbeg, fiind călăuziți de localnicul Hamza Kastrioti; până și cronicile sârbești relatează despre acest dezastru¹⁰². Apoi au năvălit pe coastă și au ajuns în 29 iulie în fața cetății Alessio, trecând tot ținutul prin foc și sabie. Evrenosoğlu Ali a devastat una dintre cele două cetăți ale insurgenților aflate pe coastă, probabil Rodoni¹⁰³. Skanderbeg s-a refugiat „ca să scape cu viața”, relatează guvernatorul venețian din Durazzo¹⁰⁴. Într-adevăr, Skanderbeg s-a retras în munți, iar napolitanii s-au ascuns probabil în Krujë¹⁰⁵. Domnul albanez s-a văzut într-o situație disperată: i-a scris papei Calixt al III-lea că se teme că nu mai poate ține piept armatei otomane; un alt sol relatează despre imaginea dezastruoasă a țării și despre greaua înfrângere a lui Skanderbeg¹⁰⁶. Presiunea otomană a continuat întreaga vară. Skanderbeg părea pierdut. Hamza a fost numit de otomani principe vasal în Mati¹⁰⁷. În 2 august 1457 în Roma circula informația că otomanii ar avea în Albania o armată de 60.000 de oameni¹⁰⁸.

În acel moment s-a schimbat situația; papalitatea a mobilizat ajutoare bănești și navale masive, cel mai important fiind însă faptul că Skanderbeg a reușit din nou să-și adune trupele. La „Apele Albe”, pe muntele Tumenisht, în apropiere de Krujë¹⁰⁹, în inima regiunii familiei Kastrioti, roata norocului s-a întors: Skanderbeg, încă vânat de trădătorul Hamza – „încercuit și amenințat de armata turcilor”¹¹⁰ –, l-a înfrânt pe acesta pe o căldură toridă și a obținut una din cele mai importante victorii ale sale (septembrie 1457)¹¹¹. „Pe mulți i-a trecut prin sabia sa”, cum a aflat trimisul Sienei la Curia papală¹¹². În realitate, conform lui Barletius, învingătorii au dezlănțuit un măcel asupra trupelor otomane, așa încât Apele Albe au devenit roșii¹¹³. A fost cea mai importantă victorie obținută de Skanderbeg în câmp deschis. Hamza și Mesih-Pașa, un renegat de origine împărătească bizantină, au fost duși la Krujë. Skanderbeg a reușit din nou să se salveze în ultima clipă; aflat în pericol de moarte, lucru simțit de otomani pe propria piele, Skanderbeg era mult mai periculos decât atunci când ataca el însuși. Concomitent, venețienii cuceresc Danjë și-l izgonesc pe Lekë Dukagjin în munți. Ambele războaie au fost purtate în mare măsură independent unul de celălalt. Veneția a furnizat cele necesare ambelor tabere din Albania Centrală, iar Durazzo a jucat un rol dublu, la fel ca și cu șapte ani mai devreme în timpul asedierii cetății Krujë. Când generalul otoman s-a plâns cu amărăciune de furnizarea de alimente pentru Skanderbeg, Senatul venețian și-a cerut scuze, spunând că administrația din Durazzo a fost șantajată de Kastrioti¹¹⁴. Și mai spre sud venețienii aveau toate motivele să fie mulțumiți de desfășurarea evenimentelor: Simon Zenebishi a schimbat din nou tabăra, punându-se în luna noiembrie 1457 în slujba Republicii Sfântului Marcu. El a făcut acest lucru de teamă față de Evrenosoğlu Ali, de care nu putea fi protejat de regele Alfons al V-lea¹¹⁵. Astfel, Signoria a ieșit învingătoare din războaiele anului 1457. Nu avea să treacă mult timp și poziția ei avea să devină și mai puternică.

În 1458 s-a dovedit din nou dependența insurgenților față de politica internațională. Doi suverani care l-au susținut activ pe Skanderbeg au murit în acel an: papa Calixt al III-lea și regele Alfons al V-lea. Moartea suzeranului său a fost o lovitură grea pentru Kastrioti¹¹⁶. Aceasta pentru că regele de Aragon și Neapole nu i-a oferit numai vorbe